

DONA EIS REQUIEM



Elisabeth HERMANS SOPRAAN Bart NAESSENS ORGEL • PIANO • KLAVECIMBEL

CD

MUZIEK kan krachtiger zijn dan woorden. Dat bewijst deze mooie cd met requiemmuziek die twee jonge Vlaamse muzikanten net hebben opgenomen. Of het uit onvrede is met de slappe kost die wel eens op een uitvaart te horen valt, of omdat de liedkeuze in crematoria beneden alle peil is, dat kunnen we natuurlijk niet uitmaken. Feit is wel dat de selectie die sopraan Elisabeth Hermans en orgelist Bart Naessens hier aanbieden heel sterk mag genoemd worden. Bach en Händel leveren het merendeel van de liederen, maar het overbekende *Pie Jesu* uit Fauré's *Requiem* ontbreekt ook niet, net als de *Litanei* van Schubert.

Minder gewoon, maar zeer toe te juichen is dat de uitvoerders voor het *Ave Maria* nu eens niet te rade gingen bij Gounod, wiens compositie te vaak stroperig wordt vertolkt. Ongetwijfeld zou de zangeres ook deze Gounod prachtig kunnen vertolken, maar het blijkt een prima idee om eens de veel minder bekende versie van Frans Verachtert ten gehore te brengen. Ook het vroegbarokke clavecimbelwerkje *Paduana lachrimae* (Padua's tranen) van de Amsterdammer Jan Pieterszoon Sweelinck (1562-1621) past perfect bij een rouwdienst.

Tranen zijn overigens van alle tijden en het moet dus niemand verwonderen dat de aria *Seufzer Tränen* uit een van Bachs beroemdste cantates op het appèl verschijnt. De cd besluit met een *Salve Regina* zoals we graag alle gregoriaans zouden horen: ingetogen, zonder flauwe pathos, maar met een diepe religieuze draagkracht. Kortom, het moge voor iedereen duidelijk zijn dat we ondanks het treurige onderwerp toch met grote vreugde naar deze cd hebben geluisterd.

Elisabeth Hermans en Bart Naessens komen beiden uit de groep klasesmusici die het Leuvense Lemmensinstituut aflevert. Hermans deed met La Petite Bande heel veel ervaring op in het uitvoeren van Bachs cantates, en komt de jongste jaren almaar vaker als soliste voor het voetlicht. Zowel de onvolprezen Lucienne Van Deyck als Greta De Reyghere namen haar onder de vleugels. Bart Naessens is titularisorganist aan de mooie, maar te weinig bekende Sint-Gilliskerk te Brugge. Ook hij is een bezige bij op wie talrijke professionele ensembles en orkesten graag een beroep doen. Maar misschien horen we van deze gedreven musicus weldra ook nieuwe composities voor koor en/of orgel, want ook het Brugse koor Vagantes Morborum en de Gentse Oratoriumvereniging hebben hem als dirigent.

Misschien ontbreekt wat nieuw religieus werk, bijvoorbeeld van het kaliber van een Arvo Pärt, John Tavener of Steven Hough. Veel belangrijker is echter dat wat Elisabeth Hermans en Bart Naessens opnamen, correct is en laat aanvoelen dat de uitvoerders met het hart bij de zaak zijn. Zozeer zelfs, dat ze de religieuze diepte van een cruciaal moment in het leven van mensen oprecht vertolken. De uitvoerders plegen geen roofofbouw op de muziek en vermijden elke neiging om de leegte van het verlies te vullen met vrijwel inhoudloze smartlappen als Elton Johns *Candle in the Wind*.

Goede muziek bij een begrafenis of gedachtenisviering daarentegen kan een ware balsem zijn voor het hart. De pijn van het afscheid wordt er niet minder om, maar de muziek suggereert dat er toch wel meer is dan het woordeloos verdriet. Soms volstaat dat, maar in het beste geval wijst de muziek er ons op dat wij vrij zijn, vrij om ondanks onze sterfelijkheid onszelf toe te vertrouwen aan Gods genadige liefde. Deze cd kan daarbij beslist helpen. (JC)

Elisabeth Hermans (sopraan) & Bart Naessens (orgel, piano, clavecimbel), *Dona eis requiem*, Elbee Productions, ELBEE 002, 18 euro. De cd kunt u bestellen bij Elbee, Kleine Omme-gangweg 20, 9340 Ledde, telefonisch via het nummer 053/80.33.50 of via e-mail info@elbeeproductions.be.

Het wekelijkse aanbod boeken, cd's en dvd's in *Kerk+Leven* is ook te raadplegen en te bestellen via het Mediacenter op de website www.kerknet.be.

VAN BURGERSDOCHTER TOT BIJNA-KONINGIN

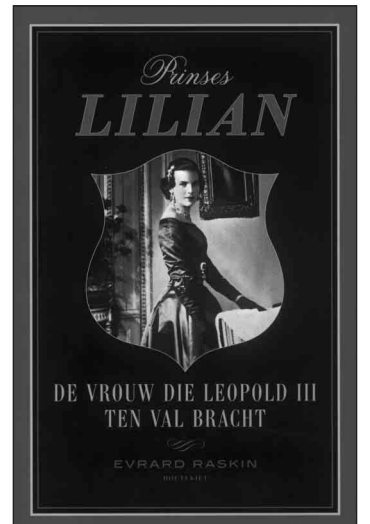
LEOPOLD III's tweede huwelijk ging in de Belgische geschiedenis niet onopgemerkt voorbij. In het geheim afgesloten tijdens de Duitse bezetting, en dan nog aanvankelijk tegen de geldende wetgeving in, zorgde het mee voor munitie tijdens de koningskwesie in 1950. Maar ook de keuze voor een niet-adellijke vrouw lokte de nodige controverse uit. Daarenboven moest de nieuwe echtgenote 'concurreren' met de herinnering aan de verongelukkete prinses Astrid, die op dat moment nog altijd zeer tot de verbeelding van de massa sprak.

Lilian Baels, alias de prinses van Réthy (Retie), was een intrigerende vrouw die blijkbaar weinigen onberoerd liet. Over haar schreef jurist en oud-volksvertegenwoordiger Evrard Raskin een boeiend boek. Het is geen echte biografie, wel een oerdegelijke historische studie, geschreven volgens de klassieke regels van de historiografie. Stevig onderbouwd met overvloedig bronnenmateriaal en getoetste getuigenissen.

Om Lilian Baels goed te kunnen plaatsen en typeren, vertrekt de auteur bij de voorouders. Vooral de vader (aan wie Lilian Baels naar het oordeel van Raskin vele karaktertrekken ontleende) krijgt een uitvoerige behandeling. Hendrik Baels was een fortuinlijk Oostends ondernemer en dankzij strategische keuzes ook een succesvol politicus die het tot minister en later tot gouverneur van West-Vlaanderen bracht. Al was hij in die laatste rol geenszins een voorbeeld van toewijding.

We worden verder uitvoerig geïnformeerd over de jeugd van dochter Baels, haar steile ambities en haar intrede aan het hof in Laken tijdens de Tweede Wereldoorlog. De oorlogsperiode en de jaren van de turbulente koningskwesie worden haarfijn ontleed en prima gekaderd binnen de ruimere historische context. De jaren in Argenteuil vormen het voorwerp van de laatste twee hoofdstukken. Hoewel het de langste episode uit haar leven was, zijn het de kortste hoofdstukken. Raskin omschrijft die jaren als die van een bannelinge met aanvankelijk een druk leven. Geleidelijk vereenzaamde de prinses, allicht ontgoocheld in de grote verwachtingen die ze in haar jeugd had gekoesterd. (TO)

Evrard Raskin, *Prinses Lilian. De vrouw die Leopold III ten val bracht*, Uitgeverij Houtekiet, 2007, 328 blz., 19,95 euro, ISBN 978 90 5240 900 9.



DIALECT EN TONGVAL

WILLEM Vermandere klinkt bekend in de oren. Weet u hoeveel liedteksten hij schreef? Wij ook niet. Toch zijn ze nu gebundeld in een boek dat 270 bladzijden telt. De pagina's zijn niet enkel gevuld met teksten. Af en toe worden teksten afgewisseld met tekeningen van zelfde kunstenaar, want Vermandere is immers ook beeldhouwer en schilder.

Het mag gezegd, we missen iets in dit boek, al is de schat aan teksten bijna onuitputtelijk. De illustraties zijn naam- en tijdloos, alsook ontbreekt het jaartal dat het lied zijn oorsprong zag. Twee overzichtjes vergemakkelijken dan weer het zoekwerk – weliswaar op voorwaarde dat u de titel kent en de juiste schrijfwijze ervan. *Den tjoolder* of *De cierk* om er maar twee te noemen.

Dat Vermandere gelovig is, blijkt uit menige tekst, en die vindt u ook in het boek terug. *Rijmelbijbel* doorloopt het Oude en het Nieuwe Testament en neemt ons mee naar Turijn met *het kleed van 't lijk* en naar Fatima en Lourdes. Vermanderes *Jezus is ne jood* klinkt u (en ons ook) misschien ook bekend in de oren. Hoe het klinkt uit Willems mond is met dit boek ietwat moeilijker, want ook de verwijzing naar de cd waarin het lied ooit geperst werd, ontbreekt. (TH)

Willem Vermandere, *Van Blanche tot Blankeman. De liedteksten*, Lannoo, Tielt, 2007, 270 blz., 19,95 euro, ISBN 978 90 209 7380 8.

FILOSOFIE VOOR IEDEREEN?

DEFRANSMAN Luc Ferry is een intellectueel van een kaliber zoals ze er in Frankrijk een patent op hebben. Dat betekent niet enkel een academische baan beogen en meeslepend les willen geven, maar ook maatschappelijk actief zijn, van je doen spreken en de praktijk niet schuwen. Ferry, prof filosoof van beroep, is zo'n intellectueel. Van 2002 tot 2004 was hij minister van Onderwijs in de regering-Raffarin.

Auteur van gezaghebbende filosofische werken, leverde Ferry dit jaar een leesbaar werk af, *Beginnen met filosofie. Met andere ogen kijken naar je leven*. Het is een opvallend boek, omdat zo'n 'meester' er toch blijkbaar in slaagt een groot publiek aan te spreken. Zoals het eerste filosofische handboek dat ooit geschreven werd, dat van de Griek Epictetus, spreekt Luc Ferry de lezer rechtstreeks aan. De auteur doorloopt enkele etappes van de geschiedenis van de filosofie en kiest daarvoor uit geliefde auteurs. Wie Ferry's werk kent, zal dus niet verbaasd zijn veel te vernemen over het denken van Rousseau, Nietzsche en Heidegger.

Opvallend is het hoofdstukje over het christelijke denken en de invloed van het geloof op onze westerse cultuur en filosofie. Als gids neemt Ferry daarvoor de *Belijdenissen* van Augustinus. Als gevolg van de algemene verspreiding van het christendom wordt de keuzevrijheid of de 'vrije wil' immers de grondslag van de moraal en sindsdien danken we de opkomst van het begrip gelijkwaardigheid aller mensen.

Maar vergissen we ons niet, Luc Ferry is een typische Franse 'laïcist'. Voor hem is God een gepasseerd station en is filosofie niet meer of minder dan je van God en afgoden ontdoen. In zijn laatste hoofdstuk pleit hij voor een transcendentiaal humanisme. Het menselijke moet vergoddelijkt worden. De andere en alle waarden die op hem betrekking hebben zijn sacraal. Die heiligheid heeft echter niets van doen met religie. Jammer dat Ferry geen melding maakt van twee eigentijdse denkers van formaat, Fransen bovendien: de jood Emmanuel Levinas en de protestant Paul Ricoeur. Beide waren filosoof én gelovig. (EDS)

Luc Ferry, *Beginnen met filosofie. Met andere ogen kijken naar je leven*, Arbeiderspers, Antwerpen/Amsterdam, 2007, 265 blz., 19,95 euro, ISBN 978 90 295 6522 6.

